

**Republika Hrvatska**  
**Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva**  
**10000 Zagreb, Ulica Republike Austrije 20**

**Uprava za procjenu okoliša i industrijsko onečišćenje**

**poziv na klasu 351-03/10-01/30**

**Mišljenje i prijedlog Zelene Akcije za sadržaj strateške studije o značajnom  
utjecaju na okoliš Operativnog programa za okoliš**

Zelena akcija pozdravlja priliku za izražavanje mišljenja i prijedloga za sadržaj strateške studije o značajnom utjecaju na okoliš Operativnog programa za okoliš. Smatramo kako je to jedan od presudnih trenutaka za zajedničko donošenje, na transparentan način, jednog od ključnih programskih dokumenata za iskorištavanje pretpripravnih fondova Europske unije.

Prateći iskustva razdoblja koje je pokrivalo programsko razdoblje 2007- 2009, moramo izraziti zabrinutost o netransparentnom načinu na koji su prioritetni projekti osigurali sredstva, odnosno oni koji sredstva nisu osigurali, potencijalno će i dalje oduzimati kapacitete za pripremu financiranja novih projekata. Važno je napomenuti da još uvijek nema javno objavljenog, sažetog izvještaja o tome koji su prioritetni projekti iz prethodnog razdoblja uspjeli osigurati sredstva, a koji nisu.

Sadržaj novog Operativnog programa usko je vezan uz proces pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji, te bi za njegovu pripremu i učinkovito sudjelovanje javnosti bilo potrebno javno objaviti stajališta RH u poglavlju okoliša.

Željeli bismo ovim putem naglasiti kako je primjerice sektor gospodarenja otpadom iznimno osjetljiv u programiranju jer su do sada već donesene odredbe u potpunosti zaobišle procedure sudjelovanja javnosti, i ova je prva prava prilika da se javno raspravlja o ovoj temi.<sup>1</sup>

**Mišljenje o sektoru gospodarenja otpadom:**

Ono što Zelena akcija promiče jest izmjena postojeće prakse rješavanja problema gospodarenja otpadom kroz “bottom-up” strategije i rješenjima koja hijerarhijski predstavljaju zadnju kariku u ciklusu gospodarenja otpadom. Prije izgradnje centara za gospodarenje otpadom Republici Hrvatskoj trebaju progresivna rješenja, u vidu investicija u postrojenja za reciklažu otpada, postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog otpada, vertikalne kompostne jedinice i slično. Prioritetno tome – RH mora osigurati da jedinica lokalne uprave (općine i gradovi), kao i komunalna poduzeća, instaliraju najbolje dostupne sustave odvojenog prikupljanja svih vrsta otpada, pa tako i organskog otpada iz kućanstava – čije prikupljanje nigdje u Hrvatskoj legislativi nije navedeno kao obvezujuće.

---

<sup>1</sup> Strategija gospodarenja otpadom RH i Plan gospodarenja otpadom RH doneseni su bez procedure sudjelovanja javnosti, te samim time javnost nije imala utjecaja prilikom donošenja ovih važnih propisa.

Ono o čemu valja voditi računa u sektoru gospodarenja otpadom jest i nova **Europska okvirna direktiva o otpadu**<sup>2</sup> koju RH, za sada, nije još transponirala u svoje zakonodavstvo, a značajno utječe na kvalitetu gospodarenja otpadom u zemljama članicama. Ta Direktiva definira novu hijerarhiju gospodarenja otpadom, ali i postavlja nove ciljeve za odvojeno prikupljanje otpada.

Prije svega, potrebno je pojačati aktivnosti na lokalnom nivou, kao što je uspostavljanje sustava gospodarenja otpadom, i to prije uspostave centara za gospodarenje otpadom, iz razloga što je precizno planiranje iznimno važno za dobivanje ispravnih podataka za dimenzioniranje projekata. Kada bi se uzelo u obzir parametre koje postavlja nova Europska direktiva o otpadu, parametri postavljeni u Nacionalnom planu gospodarenja otpadom mogli bi voditi ka predimenzioniranim postrojenjima. Isto tako, kako je poznato, iz proteklog programskog razdoblja, ali sukladno hijerarhiji gospodarenja otpadom, Zelena akcija prvenstveno traži ispitivanje mogućnosti financiranja alternativnog modela za gospodarenje otpadom, koji će prednost dati hijerarhijski važnijim stupovima gospodarenja otpadom. Prihvatljive investicije vezane su za administrativnu razinu općina i gradova, a uključuju; kamione za odvojeno prikupljanje otpada, sortirnice otpada, kompostane i slično.

#### **Mišljenje o sektoru energetike:**

Prateći trendove privatnih investicija i uvažavajući ozbiljnost klimatskih promjena, Operativni program morao bi uvrstiti financiranje obnovljivih izvora energije i projekata energetske učinkovitosti kao ključne prioritete za Hrvatsku, baš kao što je i Europska banka za obnovu i razvoj to učinila objavom svoje nove Nacionalne strategije ulaganja u Hrvatsku.<sup>3</sup>

Ono što je hitno i zahtijeva pozornost jest hitna administrativna reorganizacija u cilju pojednostavljivanja pokretanja projekata koji se tiču obnovljivih izvora energije. Trenutna situacija na terenu govori nam kako je potrebno više do 30 različitih dozvola za pokretanje izgradnje takvih projekata. Smatramo kako u programskom razdoblju 2010 – 2013 stvarnu pažnju treba posvetiti, ne samo projektima pripreme dokumentacije za projekte energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, već Operativni program mora sadržavati i informacije o konkretnim predloženim projektima za financiranje.

#### **Mišljenje o sektoru Natura 2000:**

Okvir Operativnog programa koji se tiče zaštite prirode (NATURA2000) mora, prije svega, sadržavati aktivnosti i infrastrukturu koja će voditi ka ciljevima definiranja, prijedloga i usvajanja zaštićenih područja, bilo kopnenih bilo morskih područja. Iznimno je važno za okoliš da se u što skorije vrijeme sva vrijedna područja i službeno stave pod zaštitu instituta Natura 2000, te da se spriječe daljnje devastacije okoliša i staništa zaštićenih vrsta poput one koja će nastati primjerice, potapanjem kanjona rijeke Dobre. Osim NATURA2000 područja RH, smatramo kako je poželjno da se istovremeno i razvijaju planovi upravljanja pojedinim zaštićenim područjima i nadzire provedba tih planova. Osim podizanja svijesti građana o zaštićenim

<sup>2</sup> Directive 2008/98/EC on waste (Waste Framework Directive)

<sup>3</sup> <http://www.ebrd.com/about/strategy/country/croatia/strategy.pdf>

područjima, smatramo da je potrebno podići kapacitete lokalnih uprava i donositelja odluka o tome što predstavlja NATURA2000.

### **Mišljenje o sektoru Voda:**

Smatramo kako je iznimno važno u ovoj prioritetnoj osi razvijati infrastrukturu u sektoru upravljanja vodama, i to kako opskrbe ili odvodnje tako i obrade otpadnih voda. Iako smo svjesni da obrana od poplava i navodnjavanje jesu jedan od značajnih čimbenika unapređenja poljoprivredne proizvodnje, smatramo kako bi isto tako trebalo ograničiti kanaliziranja prirodnih rijeka, odnosno nije smisleno sa jedne strane organizirati sustave obrane od poplava, dok se prirodni sustave uglavnom neometano uništavaju. Smatramo kako jedan od prioriteta u sektoru voda mora biti i očuvanje prirodnih korita rijeka.

Dakle, mišljenja smo kako je iznimno važno poboljšati postojeću infrastrukturu odvodnje i obrade otpadnih voda, kao i ulagati u izgradnju nove infrastrukture za gradove koji sada nemaju adekvatno rješenje te problematike i to u cilju zaštite površinskih i podzemnih voda, te zdravlja ljudi.

## Prijedlog sadržaja studije

- 1.1. **Opis istraživanja:** Istraživanje treba sadržavati sljedeće karakteristike :  
*podatci o prostoru, opseg istraživanja, struktura istraživanja i slično*
  - 1.1.1. Opis svrhe i cilja programa;
  - 1.1.2. Opis izgleda i opsega programa. Umetnute dijagrame, karte ili mape;
  - 1.1.3. Osnovne indikacije o postojećem i budućem stanju okoliša;
  - 1.1.4. Očekivani rezultati programa.
- 1.2. **Opis stanja u okolišu:** Opis područja i lokacija zahvaćenih programom:
  - 1.2.1. Opis okoliša koje je zahvaćen programom uključujući i karte
  - 1.2.2. Utjecaj na okoliš - detaljno opisan, a mora sadržavati sve potencijalne utjecaje na okolno područje koje nije nužno na samoj lokaciji projekata iz programa.
  - 1.2.3. Odnos programa prema lokalnom planu upotrebe zemljišta (npr. prostorne planove, razvojne planove općine, grada, županije, itd.) koji bi trebao detaljnije odrediti i opisati trenutno i buduće stanje okoliša, ukoliko ne dođe do realizacije projekata, zajedno sa promjenama u prirodnoj dinamici, ljudskim aktivnostima, itd.
- 1.3. **Sudjelovanje javnosti**
  - 1.3.1. Opis informiranja i sudjelovanja zainteresirane javnosti
  - 1.3.2. Opis svake pojedine informativne aktivnosti - seminari, javne rasprave, radionice i slično - s ciljem mogućnosti izražavanja mišljenja i problema u vezi samog projekta;
  - 1.3.3. Ključni komentari javnosti, te nad njima provedena daljnja istraživanja. Navedeni i svi ostali komentari.
- 2.1. **Potencijalni utjecaji programa** na okoliš trebaju biti istraženi i opisani na temelju tog istraživanja. Utjecaji trebaju biti detaljno definirani s ciljem da se pokriju sve eventualne posljedice realizacije programa na okoliš.
  - 2.1.1. Opis direktnih i indirektnih utjecaja na okoliš (dugoročnih, kratkoročnih, kumulativnih, privremenih ili trajnih);
  - 2.1.2. Istraženi i opisani svi tipovi utjecaja na okoliš s posebnim naglaskom na posljedice tih utjecaja na stanovništvo, floru i faunu, tlo, vodu, zrak, klimu, krajobraz, kulturnu baštinu itd.) kao i njihovo međusobno djelovanje;
  - 2.1.3. Navedeni budući utjecaji na okoliš od izgradnje posjednih projekata programa do kraja njihovog radnog vijeka (kao nešto što odstupa od postojećeg stanja okoliša (kao devijacija), a ne kao nešto što već postoji u okolišu).
- 2.2. **Predviđanje razine utjecaja:** utjecaji na okoliš koji će se vjerojatno pojaviti trebaju biti opisani u točno određenim terminima gdje god je to moguće napraviti.
  - 2.2.1. Podaci o širini utjecaja na okoliš trebaju biti opravdani i trebaju biti jasno opisani ili identificirani. Nedovoljni ili nerazumljivi

podaci trebaju se dodatno pojasniti;

2.2.2. Opis metoda koje se upotrebljavaju za procjenu razine utjecaja, a koje moraju biti u skladu s kompleksnošću programa.

2.2.3. Procjena utjecaja prikazana kvantitativno s opisom dosega i tablicama dopuštenih razina, dok se kvaliteta, odnosno kakvoća utjecaja treba definirati na najbolji mogući način.

**2.3. Procjena bitnih utjecaja na stanovništvo:** Trebaju se navesti točni podaci o utjecajima na lokalno stanovništvo.

2.3.1. Detaljan opis značaja programa za lokalno stanovništvo, a koji je jasno odvojen od postojeće predviđene razine utjecaja na okoliš. Tamo gdje su predložene neke zamjenske mjere, posljedice tih mjera također trebaju biti jasno opisane;

2.3.2. Izbor odabranih standarda, tehnologija, pretpostavki i sustava vrijednosti primijenjenih u programu, uz obrazloženje izbora istih. Sažetak svih suprotnih mišljenja i pretpostavki.

**Alternativna rješenja:** Moguće alternative projektima predloženim u programu trebaju se uzeti u obzir. One trebaju biti naglašene u studiji, a posebice one koje se tiču utjecaja na okoliš. Razlozi nekorištenja alternativne metode trebaju se ukratko pojasniti, posebice s aspekta utjecaja na okoliš.

3.1.1 Navedene razmotrene alternative pogodne za razvoj projekta sa obrazloženjem konačnog odabira. Ukoliko za nepovoljne utjecaje na okoliš ne postoje nikakva druga zamjenska rješenja, alternative se moraju ponovno procijeniti);

3.1.2. Navedena alternativna rješenja koja se odvijaju i u fazi planiranja, izgradnje i rada posebno ako postoje nepovoljni utjecaji na okoliš;

**3.2. Opseg i utjecaj mitigacijskih mjera:** Apsolutno svi negativni utjecaji trebaju biti stavljeni u odnos s mitigacijskim mjerama. Podaci istraživanja trebaju dokazati da će te mitigacije biti zadovoljavajuće nakon provedbe programa.

3.2.1. Navesti sve mitigacijske mjere za nepovoljne utjecaje na okoliš koje su uzete u obzir, te ukoliko su bolje rješenje svakako ih izdvojiti. Ukoliko postoje utjecaji za koje nema mitigacije oni trebaju biti navedeni te opravdano obrazloženi. Mjere mitigacije svakako trebaju uključiti izmjene osnovnog oblika programa, kompenzirati s alternativnim rješenjem te kontrolirati eventualno zagađenje;

3.2.3 Navedeni utjecaji mitigacijskih mjera uz posebno navođenje koji će dio programa iste poboljšati. Ukoliko ne postoji jasno određenje mitigacijskih mjera u fazi rada, podaci na temelju kojih su napravljene pretpostavke trebaju biti javno objavljeni i opravdani.

**3.3 Obveza mitigacijskih mjera:**

3.3.1 U studiji utjecaja na okoliš trebaju biti navedene sve mitigacijske mjere, te detalji njihove realizacije poput vremenskog razdoblja, načina realizacije i slično;

3.3.2 Nadzor mitigacijskih mjera treba se također navesti u studijama s ciljem praćenja utjecaja na okoliš. Podatci mitigacijskih mjera trebaju odgovarati podatcima eventualnih nepovoljnih utjecaja na okoliš.

